

Dagmara Sawicka
Stowarzyszenie EBIB
dagmara.sawicka@ebib.pl

Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB — kurs „Redakcja publikacji elektronicznych”

Streszczenie: Artykuł promuje efekty projektu współfinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego — Otwartą Platformę Edukacyjną EBIB. Opisano w nim jeden z zamieszczonych tam kursów „Redakcja publikacji elektronicznych”, zawierający szeroki zasób materiałów samokształceniowych dla każdego, kto chce pisać lub redagować teksty w środowisku cyfrowym.

Słowa kluczowe: Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB, e-learning, otwarte zasoby edukacyjne, zdalne nauczanie,

Wprowadzenie

Internet jest medium, które bardzo szybko weszło do codziennego użytku, stając się niemal tak popularne jak telewizja. Pomimo jego powszechności, łatwości dostępu, a przede wszystkim bardzo obszernej zawartości informacyjnej, nadal nie wszyscy chcą i potrafią z niego korzystać. Zwłaszcza osoby starsze, z ugruntowanymi nawykami, ukształtowanym tradycyjnym warsztatem pracy, niechętnie poddają się operacji przejścia w „tryb cyfrowy”. Często jest to dla nich zmiana stylu pracy czy nawet funkcjonowania, i to zmiana rewolucyjna. Aby zdecydować się na podjęcie próby skorzystania z nowych technologii, osoby takie potrzebują otrzymać warsztat wraz ze szkoleniem.

Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB

Aby zapobiegać cyfrowemu wykluczeniu pewnych grup społecznych, szczególnie w grupach i na obszarach silniej tym wykluczeniem zagrożonych, konieczne jest zatem stałe szkolenie, tłumaczenie, zachęcanie, przygotowywanie materiałów wspomagających naukę korzystania z nowych mediów. A ktoś jest bardziej predestynowany do takich działań jak nie bibliotekarze, którzy na co dzień taką „pracę u podstaw” wykonują. Jednak również wielu przedstawicieli tego zawodu, zwłaszcza z niewielkich ośrodków, potrzebuje przygotowania do efektywnego korzystania z informacji zawartej w sieci. Należy dać im narzędzie, które będzie wprowadzeniem do poruszania się po informacji cyfrowej. Takim narzędziem powinna stać się Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB (<http://moodle.ebib.pl/>), która powstała dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB wpisuje się w nurt Otwartych Zasobów Edukacyjnych (OZE) — idei zapoczątkowanej przez UNESCO już w 2002 r. Idea ta zakłada, że edukacja powinna być demokratyczna, dostępna dla wszystkich, powszechna. Zamieszczając treści kursów na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa — Na tych samych warunkach 3.0 (CC BY-SA 3.0), EBIB w pełni realizuje to założenie. Zastosowanie takiej licencji pozwala na korzystanie z zasobów edukacyjnych każdej osobie, która ma dostęp do Internetu, niezależnie od wieku, płci, miejsca zamieszkania, pozycji społecznej czy poziomu możliwości.

Dotychczas na platformie zamieszczone zostały trzy kursy:

1. Wyszukiwanie informacji w otwartych zasobach Internetu (5 modułów),
2. Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego przeszukiwania (4 moduły),
3. Redakcja publikacji elektronicznych (6 modułów).

oraz elektroniczna książka Barbary Szczepańskiej *Poradnik prawa autorskiego*¹. Wraz z rozwojem platformy będą pojawiać się kolejne materiały szkoleniowe.

Kurs „Wyszukiwanie informacji w otwartych zasobach Internetu” obejmuje elementarną wiedzę dotyczącą poszukiwania informacji w globalnej sieci i skierowany jest z jednej strony do początkujących „poszukiwaczy” elektronicznej wiedzy, z drugiej zaś do bibliotekarzy, którzy edukują swoich czytelników w tym zakresie. Może być przydatny również dla każdego, kto odczuwa pewien dyskomfort otrzymując milion odpowiedzi na zadane poprzez wyszukiwarkę pytanie.

O kursie „Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego przeszukiwania” pisała I. Sójkowska w poprzednim numerze „Biuletynu EBIB”². Niniejszy tekst poświęcę przede wszystkim ostatniemu, a jednocześnie najbardziej rozbudowanemu kursowi.

Kurs „Redakcja publikacji elektronicznych”

Rozwój Internetu spowodował, że nie tylko każdy może szukać bez ograniczeń dowolnych informacji, ale może też publikować swoje (lepsze lub gorsze) utwory. Autor nie potrzebuje już wydawcy ani dużych nakładów finansowych. Idea samopublikowania (*self-publishung*) rozwija się bardzo dynamicznie na całym świecie i raczej nie jest to przejściowa moda. Pomimo tego, że opublikowanie tekstu stało się technicznie łatwe, to profesjonalne przygotowanie do publikacji nastęrcza indywidualnym „wydawcom” sporo trudności. Zwykle bowiem w takiej sytuacji autor jest jednocześnie redaktorem, korektorem i wydawcą, a to generuje problemy z wielu, często bardzo oddalonych od siebie, obszarów. Zaistniało zatem zapotrzebowanie na przygotowanie szkolenia prezentującego treści z tego zakresu.

Kurs „Redakcja publikacji elektronicznych” przeznaczony jest dla każdego, kto planuje pisać teksty do sieci bądź je redagować. Informacje w nim zwarte mogą być przydatne zarówno dla redaktorów e-czasopism i e-książek, jak również dla osób prowadzących portale internetowe, serwisy tematyczne czy własne blogi. Każdy tekst bowiem, krótki czy długi, profesjonalny czy amatorski, powinien zostać poddany obróbce. Powinien być zredagowany, sprawdzony pod względem merytorycznym, językowym i przygotowany do opublikowania. Tylko w ten sposób opublikowana informacja jest wiarygodna dla czytelnika.

Celem prezentowanego kursu jest stworzenie podstaw do rozpoczęcia samodzielnej pracy nad tekstem do elektronicznej publikacji. Po ukończeniu kursu potencjalny redaktor powinien wiedzieć, jak założyć reakcję elektroniczną pod względem formalnym i prawnym, jak pozyskać teksty do publikacji i w jaki sposób je opracować (redakcja merytoryczna, językowa, aparat naukowy, korekta), z jakich narzędzi korzystać przy pracy z tekstem oraz w jaki sposób opublikować tekst w sieci.

1 SZCZEPAŃSKA, B. *Poradnik prawa autorskiego* [on-line]. Sadurki: Stowarzyszenie EBIB, 2013, [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://moodle.ebib.pl/course/view.php?id=8>.

2 SÓJKOWSKA, I. Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB – — Kurs „Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego wyszukiwania”. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2013, nr 9 (145) [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/135/280>.

Zamieszczony na Otwartej Platformie Edukacyjnej EBIB kurs zawiera podstawowe informacje dotyczące organizacji pracy e-redakcji on-line, techniki pracy redaktorów i korektorów, kolejne etapy pracy nad pozyskanym tekstem, prawne aspekty publikowania, zasady redagowania i korekty tekstów, zasady opracowania aparatu naukowego (przypisy, bibliografia, indeksy) oraz zasady redakcji technicznej obiektów³.

Kurs, podobnie jak cała platforma jest całkowicie otwarty, dostępny dla wszystkich. Aby skorzystać z jego zawartości, nie ma konieczności logowania, podawania swoich danych, rejestracji. Jest to kurs realizowany zdalnie, o charakterze samokształceniowym, który można rozpocząć, przerwać i skończyć w dowolnym momencie. Można również skorzystać tylko z wybranych elementów kursu, bez konieczności zapoznawania się z materiałami wstępnymi.

Uczestnik kursu powinien mieć zapewniony stabilny dostęp do Internetu oraz komputera wyposażonego w przeglądarkę internetową i programy: Microsoft Office Word, Microsoft Office PowerPoint oraz Adobe Reader. Aby ukończyć kurs, niezbędne są podstawowe umiejętności z zakresu posługiwania się komputerem w środowisku Windows oraz znajomość zasad pisowni w języku polskim.

Na kurs składa się sześć modułów tematycznych:

- **Moduł 1.** Warsztat pracy w redakcji elektronicznej (D. Sawicka) wprowadza w tematykę elektronicznej redakcji. Omawia modele publikowania w sieci i ich podstawy prawne i przedstawia kolejne etapy pracy nad tekstem. Ponadto krok po kroku prowadzi przez proces rejestracji działalności gospodarczej wydawcy, rejestracje tytułu prasowego w sądzie oraz pozyskanie numeru ISSN dla e-czasopisma i ISBN dla e-książki.
- **Moduł 2.** Tekst w sieci (K. Kozak) wprowadza w tematykę przygotowywania tekstów o charakterze popularnym i dziennikarskim, przeznaczonych do opublikowania w Internecie oraz prezentuje specyfikę pracy edytorskiej.
- **Moduł 3.** Redakcja tekstów naukowych i fachowych w Internecie (B. Antczak-Sabala) został poświęcony redakcji tekstów naukowych (e-czasopisma, e-książki), przy czym zawarto w nim bardzo wiele ćwiczeń praktycznych. Moduł ten może być przydatny również dla autorów tekstów, w zakresie przygotowania swojego artykułu do recenzji wydawniczej.
- **Moduł 4.** Aparat naukowy publikacji elektronicznej (B. Antczak-Sabala) koncentruje się na przedstawieniu wiedzy z zakresu tworzenia przypisów i bibliografii załącznikowej w publikacjach (szczególnie naukowych), z wykorzystaniem różnych systemów.
- **Moduł 5.** Korekta e-publicacji (M. Śliwińska) omawia problematykę profesjonalnej korekty w środowisku cyfrowym, z podkreśleniem ogólnych zasad korekty tekstów, elementów warsztatu redaktora i podstawowych edytorów tekstu. W szczególności pokazuje elektroniczny sposób korekty, choć jeden z tematów został poświęcony również tradycyjnym znakom korektorskim.
- **Moduł 6.** Redakcja techniczna (J. Broniarczyk) zapoznaje kursanta ze składem tekstu w różnych edytorach. Omawia zasady, jakimi musi kierować się redaktor tech-

³ Opracowano na podstawie informacji przygotowanych przez B. Antczak-Sabalę zawartych w kursie „Redakcja publikacji elektronicznych”, dostępnym na Otwartej Platformie Edukacyjnej EBIB [on-line], [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://moodle.ebib.pl/course/view.php?id=4>.

niczny, aby uzyskać dobrze złożony tekst o ładnym, eleganckim i funkcjonalnym układzie.

W obręb modułów włączono, poza merytoryczną treścią, także ilustracje, zdjęcia, materiały multimedialne (filmy, prezentacje), interaktywne quizy i krzyżówki. Każda część kursu zakończona została prostym testem sprawdzającym zakres nabytych umiejętności.

Problematyka redagowania tekstów elektronicznych ze względu na dużą rozpiętość obszarów zainteresowań (z jednej strony krótkie teksty informacyjne, z drugiej zaś obszernie dysertacje) nie jest możliwa do przedstawienia w jednym tylko kursie. Ponadto zmieniające się warunki technologiczne, stała ewolucja gatunków wykorzystywanych w publikowaniu elektronicznym, wymagają cyklicznych szkoleń. Dlatego prezentowany kurs traktujemy jako pierwszy, podstawowy z całego cyklu szkoleń poświęconych redakcji tekstów.

Bibliografia:

1. *Creative Commons Uznanie autorstwa — Na tych samych warunkach 3.0 (CC BY-SA 3.0)* [on-line], [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>.
2. *Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB* [on-line], [dostęp 11.11.2013]. Dostępny w: <http://moodle.ebib.pl/>.
3. SZCZEPAŃSKA, B. *Poradnik prawa autorskiego* [on-line]. Sadurki: Stowarzyszenie EBIB, 2013, [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://moodle.ebib.pl/course/view.php?id=8>. ISBN 978-83-63458-07-2.
4. SÓJKOWSKA, I. *Otwarta Platforma Edukacyjna EBIB — Kurs „Głęboki Internet (bazy danych) i możliwości jego wyszukiwania”*. *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2013, nr 9 (145), [dostęp 26.11.2013]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/135/280>. ISSN 1507-7187.

Artykuł i projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.